N°. 406.

DE GRONDWET.

1854.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
tot zes regels. . . . . *f* 1.00.
elken regel meer. . . . . " 0.15.
ve de 35 cts. zegelgeld.
gingen van geboorte, huwelijken en overlijden, geplaatst tegen betaling van *f* 1, het zegel- aronder begrepen.

DONDERDAG 14 SEPTEMBER.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten M. Schooneveld en Zoon, Beurssteeg, te Amsterdam.
Brieven franco aan het Bureau De Grondwet, Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . *f* 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . . . " 5.50.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie: VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement *f* 70, Ned. Cour.

De Heeren Groen van Prinsterer en da Costa.

V.

Wat nu? Die vraag had de anti-revolutionnaire partij zich zelve voor te leggen, nu niet een Ministerie GROEN, maar een Ministerie DONKER-VAN-HALL optrad. Consequent ware het geweest, als men bij de gevoerde oppositie tegen het *vorig* Ministerie ook nu bleef volharden, zoo men toch op *beginselen* acht gaf. Mr. DA COSTA is het daaromtrent met ons eens, als hij, het geliefkoosde denkbeeld van een Ministerie GROEN ontwikkelende, ten slotte zegt: „De stemgerechtigde Natie zou „door de verkiezingen, de Vertegenwoordiging in de „Kamers, door beraadslaging en stemming, een oordeel „hebben uitgesproken. Welnu! stel die uitspraak ware „geweest: „„Neen! in de handen eener christelijke „„historische partij is het bestier van onzen Nederland„„schen Staat niet wel vertrouwd. Neen! wij willen „„evenmin een Ministerie GROEN als wij vroeger een „„Ministerie THORBECKE verklaard hebben te willen!"" „zoo ware de constitutionnele proef genomen, *de chris„telijke historische partij* TERUGGEKEERD op de *oppo„sitie-banken* der Vertegenwoordiging of in den boezem „der vertegenwoordigde Natie, en tijds genoeg ware het „alsdan geweest voor de noodzakelijkheid van *een Mi„nisterie van transitie* of *transactie!*"

Maar nu! nu heeft men de banken der oppositie verlaten en een Ministerie ondersteund, welks antecedenten in het oog der anti-revolutionnaire partij weinig aantrekkelijks konden bezitten. Wij hebben het steeds beweerd, de uitkomst heeft het bevestigd, en Mr. DA COSTA is openhartig genoeg, om het te erkennen, dat de anti-revolutionnaire partij door verklaringen of beloften, waarmede de heer GROEN altijd zeer veel op heeft, zich heeft laten misleiden.

„Nu zagen wij reeds onmiddellijk een ministerie van die strekking (transitie of transactie) uit de April-beweging van 1853 geboren worden. Niet, dat dit ministerie zich als een zoodanig bij de eerste optreding aangekondigd of getoond heeft. Het tegendeel is waar. Vrienden en vijanden waren, geloof ik, in hun regt, wanneer zij, om het verband vooral met den val van het kabinet Thorbecke, door „de tegenovergestelde rigting," in het programma van 26 April, een stellig *anti-revolutionnaire* verstonden. *Helaas!* wij hadden *toen* nog geene duidelijke begrippen, voor het minst geen authentieke verklaring, van den aart van dat „tegenovergestelde." Wij wisten *toen* nog zoo niet het *overkomelijke*, ten aanzien van stelsel en beginsel, eener ten aanzien van bepaalde personen (wellicht) *onoverkomelijke klove!* Wij hadden de geschiedenis nog niet doorleefd dier zitting van 1853—1854, die, aangevangen met een der vreemdaartigste verschijnselen, tot welke misschien ooit de plegtige opening van Staten-Generaal of Kamers aanleiding gaf, na verloop van zeven maanden aan die Armenwet de geboorte gaf, waaruit wederom bleek, hoe ligt het kan komen te gebeuren, dat het tegenovergestelde van twee elkander opgevolgde richtingen zich oplost in een bloote vraag van — *wanneer* en *door wien?*"

Maar juist aan die inconsequentie heeft de heer GROEN zijne bestrijding en zijne niet-herkiezing te danken. Zoo de dusgenaamde anti-revolutionnaire partij getrouw ware gebleven aan haren tegenstand tegen elke rigting, die niet met de hare strookte, en de banken der oppositie, waarvan zij niet was afgeroepen, om een ministerieël kabinet uit te maken, niet had verlaten; zoo zij niet een rol had gespeeld, bij de April-beweging, waarvan de gevolgen in bittere teleurstelling zijn geëindigd; omdat het loon, dat haar in beloften welligt was voorgespiegeld, of waarop zij misschien te ligtvaardig gerekend had, haar niet is toegeteld: men zou het talent, de volharding, de eerlijkheid niet hebben miskend, door eene regtstreeksche ondersteuning te weigeren aan het behoud van eene staatkundige partij, wier beginselen men niet behoefde te vreezen. Wij hebben niet zelden ons verpligt gevonden, om de oneerlijkheden aan te toonen, waaraan het orgaan der partij zich herhaaldelijk schuldig maakte; hoe zou dan de constitutionnele partij, die den strijd der partijen niet ducht, regtstreeks of zijdelings tot herkiezingen hebben kunnen medewerken, die moesten bestendigen wat door haar bestreden werd? Was er dus van de zijde der kerkelijk-protestantsche partij op geene ondersteuning te rekenen, die tot onze groote bevreemding in April 1853 werd verleend: de anti-revolutionnaire partij had bij de constitutionnele partij ook te weinig sympathie verwekt.

Mr. DA COSTA schijnt met *onze* bestrijding van *de Nederlander* en van de anti-revolutionnaire partij weinig bekend te zijn. Immers, gelijk wij reeds bij den aanvang hebben opgemerkt, hij gewaagt van bijna alle strijdschriften, behalve van *de Grondwet*. Het zou ons zelfs niet verwonderen, dat hij de overige strijdschriften slechts kende uit de onvolledige aanhalingen van *de Nederlander*. Al wat Mr. DA COSTA dus aanvoert, om zijn vriend G. v. P. te regtvaardigen, behoort eigenlijk tot het kerkelijk gebied en lost zich hoofdzakelijk op in de optelling der talrijke verschillen, die de antipapisten onderling verdeelen; verschillen, die *ons* niet raken, omdat zij reeds bestonden vóór de April-beweging en met verdubbelde hevigheid zich hebben hervat, nadat de April-beweging, betreurenswaardig gewrocht van het anti-papisme, had uitgewoed. De oorzaak van onze bestrijding lag juist daarin, waaraan Mr. DA COSTA, met herhaling van hetgeen hij vroeger reeds meer dan eens verklaarde, minder of weinig te hechten: „zelfs niet „(geen staatsman ben ik, gij weet het, maar dichter!) „daaraan bepaaldelijk, dat de anti-revolutionnaire partij „kracht genoeg in de Kamer verkregen had, om in „belangrijke oogenblikken de schaal *naar de zijde, die „haar het meest behaagde*, te doen overslaan." Dat *bon plaisir*, waardoor de beslissing, niet slechts in belangrijke oogenblikken, maar altijd en in de gewigtigste belangen van den Staat werd gesteld, mogt niet uit het oog verloren worden; vooral niet door de constitutionnele partij, die nimmer op dat bon plaisir in haar belang kon en mogt rekening maken; daar de anti-revolutionnaire partij zich, hoogst zeldzaam en waar het niet anders kon dan ten koste van haar eigenbelang, van de conservative en reactionnaire partij afscheidde.

„Een billijk, een, zij het slechts door de vooroor„deelen van het oogenblik minder beneveld" of ook door de opgewondenheid der vriendschap minder aangetast „nageslacht zal het misschien eens naar eisch „waardeeren," of iets en, zoo ja, „wat tot de par„lementaire ontwikkeling onzer Vertegenwoordiging is „toegebracht" ja „door de keurige welsprekendheid des „heeren G. v. P.," ja misschien ook door eene *verwonderenswaardige* geestgesteldheid in zeer onderscheidene oogenblikken van den gevoerden kampstrijd; maar ook wat nadeel door eene eigenbelang-zoekende en heerschzuchtige partij aan het algemeen welzijn is veroorzaakt.

Aan den dichter, aan den vriend mag het niet ten kwade worden geduid, wanneer in lovendige verwen het beeld van den geestverwant, in den luister van hetgeen hem meest voortreffelijk doet uitkomen, wordt afgemaald, mits maar de kenmerkende trekken door het penseel behouden blijven. Is Mr. DA COSTA niet te ver gegaan en zal het hem, door vriend of vijand, wel gaaf worden toegestemd, als hij tot Mr. GROEN VAN PRINSTERER het woord voerende zegt: „*Tot een voorbeeld* zult gij blijven, „*hoe* men op politiek grondgebied *den persoon* des „tegenpartijders *ten allen tijde* kan eerbiedigen, zonder „aan den eisch van eigene overtuiging immer in het „minst iets te kort te doen, zonder door het bejagen „van wat gunst of welwillendheid het ook zijn moge, „iets op te offeren van hetgeen tot de handhaving „eener geheiligde zaak gevorderd werd, zonder iets los „te laten of voorbij te laten gaan, dat middellijk of „onmiddellijk tot den veelomvattenden toebetrouwden „last behoort.

„Doch waar u boven alles de hulde eener in waar„heid nationale erkentelijkheid voor toekomt, is de „onvermoeide verdediging, toelichting, ontwikkeling „dier groote beginsels zelve, die als eene dierbare en „Godgewijde banier door u in de Kamer eerst alleen, „daarna met waardige u hoogschattende en van ons „hooggeschatte medestanders naast en nevens u, met „onwrikbare trouw omklemd, en voor het oog van allen „in elken strijd en tegen elken aanval moedig om hoog „geheven zijn."

Die lofrede kan nooit op den heer GROEN worden toegepast, althans niet over het laatste nu afgeloopen tijdperk van zijne parlementaire loopbaan. Gestadig was een nemen en geven onvermijdelijk gevolg van zijn met de April-beweging ingenomen standpunt aan de orde van den dag, zoodat, als in lijnregte tegenspraak met den lof, die hem wordt toegezwaaid, maar ook welligt als een gevolg van den openhartigen toon, die in den brief van Mr. DA COSTA doorstraalt, de Redactie van *de Nederlander*, haars ondanks, nu erkent, wat door ons op stelligen toon herhaaldelijk werd beweerd: „Welk onderscheid is er, wat de *christelijk„historische* rigting aangaat, tusschen *dit* en het *vorig* „Ministerie geweest? Geen ander welligt dan dat door „haar, het eerste *gevallen*, het ander *aan het bewind „geraakt is.* Hetzij men op *theorie* of *practijk* lette, „de vraag, door een onzer meest hooggeschatte vrien„den en voorgangers reeds in *Januarij* gedaan: wat is „er, uit een christelijk oogpunt, *gewonnen*, na de April„beweging? mag wel, *met verdubbeling van ernst en „bezorgdheid*, in *September* worden herhaald."

Wanneer wij nu den heer GROEN de vraag voorleggen, in hoever hij zelf *tot die verdubbeling van ernst en bezorgdheid* heeft medegewerkt: wij gelooven daarop een antwoord te zullen ontvangen, dat de toegezwaaide lof ten eenemale afwijst, en ook in dit opzigt *ons* regtvaardigt, die zulk een lot, als het lot van den heer GROEN is geworden, op zulke handelingen, als die van den heer GROEN waren, hebben voorspeld.

Bij de ophanden zijnde opening eener nieuwe parlementaire zitting is het niet overbodig, een vlugtigen terugblik te werpen op hetgeen de afgeloopen zitting ons heeft aangebragt.

Eene *vernieuwde* Tweede Kamer komt bijeen. Wat heeft de vorige, de April-Kamer uitgevoerd? Wat *kon* zij, uit den aard harer zamenstelling en van haren oorsprong, tot stand brengen? Reeds op 5 Junij 1853 voorspelden wij, wat in September 1854 door de uitkomst is bevestigd geworden:

Wat zal het Ministerie nu uitvoeren met zulk eene Tweede Kamer?

Het zal steeds op de pijnbank zitten. Bij elken maatregel van eenig belang zal het angstvallig moeten wegen, of niet door de eene of andere bepaling eene fractie zal worden gekwetst, wier stemmental nogtans niet te ontberen zal zijn. Omtrent vele maatregelen zelfs, wier uitvoering door het Ministerie *moet* geschieden, is geene meerderheid denkbaar. Hier zullen anti-revolutionnairen met Catholijken zich vereenigen, dáár liberalen zich aansluiten bij conservatieven. Overal strijd van fractie tegen fractie; overal tijdelijke coalitie tot het tot stand brengen van een partij-belang. Door transactie — dat tooverwoord van het regeringsstelsel van van Hall — door hier op te offeren, daar toe te geven, zal men *toevallige meerderheden* zien geboren worden, die het kwijnende leven van het Ministerie zullen kunnen rekken. Zoodra het groote beginselen, zoodra het *de Natie* geldt en niet de eene of andere fractie in de Kamer, zal het regeren of het tot stand brengen eene onmogelijkheid worden.

Slaan de anti-revolutionnairen de handen in een met de reactionnairen: gewis, dan kan het tegenwoordig Ministerie nog wat voortleven op zijne behaalde glorie. Maar de eersten willen eene „Staatskerk;" elke stap achteruit is eene schrede nader tot dat doel. Is men evenwel, naar het oordeel der reactie of naar dat van het Ministerie, ver genoeg achteruit gegaan, dan scheiden de anti-revolutionnairen zich op nieuw af; en men zal dan weder kunnen zien gebeuren wat in 1849 is geschied; de aansluiting der anti-revolutionnairen bij de liberalen en Catholijken.

Hoe men het wende of keere: *transactie* over de dierbaarste belangen van het land zal voorshands den hamer voeren in den ministerraad; en wanneer die heillooze wetenschap zal blijven stilstaan bij de bevredigende oplossing van groote vraagstukken, dan zal op nieuw de babylonische verwarring ontstaan, die thans is beleefd; en eene nieuwe fractie zal — welligt niet met zoo lakenswaardige middelen — zich vastklemmen aan het roer van den Staat.

Wij hebben, sedert 1 Nov. 1849 de werking gezien van eene „*aaneengesloten meerderheid.*" Onder Godes zegen is er de algemeeene welvaart door toegenomen; elk was tevreden, het gewe-

ten was vrij en regt en gelijkheid waren door ieder verkregen; nijverheid, handel en scheepvaart bloeiden; de schatkist vloeide over van de vruchten van een zuinig en *eerlijk* beheer.

Wij zullen afwachten, wat van 14 Junij 1853 af eene regering van »*toevallige meerderheden*« door onderhandelen, dingen, loven, en bieden verworven, in staat zal zijn, voor het heil des Vaderlands uit te voeren!

Legt in September 1854 tegenover het *getal*, het *gewigt* van hetgeen is tot stand gebragt; vergelijkt met het voltooide, 't geen werd voorgesteld: en overal ontmoet gij de vruchten:

van toevallige meerderheid;
van partijzucht;
van transactie;
en van onbekwaamheid.

't Is vreemd, dat aan *elken* bestrijder van de anti-revolutionnaire partij niet zelden in *de Nederlander* wordt te gemoet gevoerd, wat nu weder den Hoogleeraar de Bosch Kemper te beurt valt:

»Wie geeft den Hoogleeraar het regt, om, zonder »eenig bewijs, eene voorstelling te geven van ons ge»voelen, die met elk onzer geschriften in tegenspraak »is?«

»Ach, wat baat het, zoo men doeltreffende polemiek »begeert, telkens dergelijke verwijten te herhalen, wier »ongegrondheid reeds in het algemeene en onbestemde »der uitdrukkingen openbaar is?«

De partij van *de Nederlander* blijft nog altijd zeer gekant tegen *de afscheiding* van het Hervormd Kerkgenootschap.

Ds. Molenaar hecht meer aan eene *vaneenscheiding*; hij vraagt:

»Waarom zou er geen bedaard overleg, geen onderling, welwillend gesprek, en zoo het volstrekt noodig ware, geene voorzigtige, eerlijke en welgegronde *vaneenscheiding* kunnen plaats hebben? Beter immers één genootschap of ééne afdeeling meer in de Kerk, dan dat alles verwoest worde.«

In *de Nederlander* wordt gezegd:

»We twijfelen of de zaak verkrijgbaar, en zijn zelfs nog niet overtuigd dat ze wenschelijk is; doch het is een denkbeeld dat, én op zich zelf, én om de hoogachting, die men den schrijver billijkerwijze toedraagt, opmerking en overweging verdient.«

Gewis, — er bestaat een belangrijk verschil tusschen *afscheiding* en *vaneenscheiding*, namelijk: in het eerste geval bekreunt men zich *het minst* om de *titels*, *regten* en *bezittingen* der Hervormde kerk; in het andere geval maken zij juist *de hoofdzaak* uit en is men omtrent hetgeen men anders noemt »nietig slijk«, gansch niet onverschillig. Trouwens opmerkelijk is het, dat dit »zwak« niet zeldzaam met de regtzinnigheid gepaard gaat.

Evenwel, wij keuren in geen geval af, dat men omtrent collectieve regten niet onverschillig zij; alleen, oordeelen wij, dat, zoo als in No. 1291 van *de Nederlander* door een afgescheiden predikant wordt opgemerkt, »de afgescheiden kerk het voornaamste heeft »behouden, nl.: de leer en de regering der kerk, en »dus het *wezenlijke* heeft medegenomen.« Het moest immers der anti-revolutionnaire partij ook om *het wezenlijke* te doen zijn?

In hoeverre dus de beschuldiging grond heeft, waarmede men de afscheiding gestadig in *de Nederlander* begroet: »de afscheiding is een verlaten van de Her»vormde kerk met alles wat daartoe behoort en een »prijsgeven van die kerk aan hare vijanden,« is niet moeijelijk te beslissen en evenzeer is het begrijpelijk waarom dus in het kiesdistrict *Zwolle* de meeste afgescheidenen hunne stem aan den heer Groen hebben onthouden.

Dr. van Bell te Hoorn deelt, in *de Morgenster*, een fragment mede uit het verslag der Algemeene Vergadering der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, van den 8 Aug. ll., dat in het departement Hoorn is uitgebragt. Wij troffen daarin de volgende belangrijke zinsneden aan, die wij aanhalen, omdat de uitgebreidheid van het stuk de overneming van het geheel verhindert.

»Wij moeten, dunkt mij, dit in aanmerking nemen, dat nu maar niet ieder Israëliet lid kan worden van de Maatschappij. Hij moet met de beginselen der Christelijke godsdienst ingenomen zijn, en die tot het rigtsnoer zijner philantropie hebben verkozen.«

»Indien wij hier nu bijvoegen, dat ieder departement de voorwaarden tot verkrijging van het lidmaatschap, mits het niet in strijd met de algemeene wet geschiede, bij huishoudelijk reglement mag vaststellen; en er geenszins in strijd met de algemeene wet wordt gehandeld, indien de aanneming van een Israëliet, op grond van den zeldzamen toestand, waarin hij verkeeren moet, afhankelijk wierd gemaakt van groote of zeer groote meerderheid, zoo niet eenparigheid van stemmen; — dan gebiedt de waarheidsliefde ons om aan de voorstanders der wet toe te stemmen dat het geen geringe overdrijving is, indien men nu reeds het Christelijk beginsel uit de Maatschappij verdwenen waant en de dagen reeds nabij ziet, dat Jood en Heiden over de stichting onzer Christelijke vaderen heerschappij voeren, en de openbaring van *Christelijke* beginselen in onze Maatschappij verhinderen en tegenstaan.«

»Maar ziet, *dit* is mij niet duidelijk geworden, dat de toelating der Israëliten tot leden van de Maatschappij met *dat* beginsel *zamenhangt*. De leden der Maatschappij zijn niet, in de eerste plaats *het algemeen, tot welks nut* zij werkzaam is; maar de leden zijn *de werktuigen* waardoor zij werkt.«

»Er is door de aanneming der wet een ander, grooter gevaar voor de Maatschappij ontstaan. Dat gevaar wenschte ik door waarschuwing voor overdreven vrees tegen te gaan. Ik meen dit, dat de aanneming der wet ten gevolge zou kunnen hebben, dat deze en gene, dat misschien zeer velen de Maatschappij, die zij zeggen te beminnen, zullen verlaten. En waarom is er dat gevaar? Omdat er tegenstanders der wet en dus strijders voor het Christelijk karakter der Maatschappij kunnen zijn, die geenszins door Christelijke beginsels worden bestuurd. Immers, wie de Maatschappij *ter oorzake van de aanneming dier wet* verlaten, ik vreeze dat hun ontbreekt Christelijke wijsheid of Christelijke liefde, of beide.«

»Of meent iemand dat er tot op den jare 1854 geene onchristelijke leden in de Maatschappij zijn geweest? Meent iemand dat die duizenden, die sedert 70 jaar het lidmaatschap bezaten, *allen* door Christelijke beginsels bezield zijn geweest en bestuurd werden? — Neen, indien wij te rade gaan bij den aard der zaak, en voor het oog onzer verbeelding den werkelijken toestand der dingen niet onkenbaar maken door schitterende maar bovenaardsche kleuren; wij zeggen dan: »de Maatschappij heeft nooit kunnen verhinderen, dat er tot haar toetraden, die de beginsels der Christelijke godsdienst verloochenden of niet bezaten.«

»Het zou der Christelijke Kerk in Nederland tot eere zijn, indien er nu vooral een groot getal hunner, wier naam en wier hart op Christus wijst, tot het lidmaatschap toetraden. Dáár, waar de handhaving van den Christelijken geest noodig is en voorspoedig kan gedijen, dáár gevoelt de Christen zich op zijne plaats. Wij meenen dat ingenomenheid met eene *kleurlooze* Maatschappij onbestaanbaar is met *vaste en zelfstandige geloofsovertuiging*; zij bedenken de behoefte *dier* liefde niet, welke allen poogt te gewinnen. Een tempel van heilige algemeene menschenliefde als onze Maatschappij is, dien mag een Christen, zonder wettige redenen, niet voorbijgaan; hij treedt er in, opdat ook hij dáár medewerke, dat de wierook des Christendoms meer en meer dien tempel vervulle, en eene Gode welgevallige geur geve aan de menschlievendheid, die hij naar buiten allerwege verspreidt.«

Ds. Heldring drukt in het tijdschrift *de Vereeniging* van Sept. 1854 een tegenovergesteld gevoelen uit:

»Wat nu te doen? Ik leg mijn honorair lidmaatschap niet neder, tot het beslist is, of eene maatschappij, een ligchaam, welk ook, regt heeft in hare grondwet zulk eene verandering te maken, waardoor het geheele ligchaam van aard verandert. Ik ontken dat er zulk een regt bestaat. Zij, die zulke veranderingen willen, zijn verpligt het ligchaam te verlaten. Zij behooren er niet meer toe. De levensvragen kunnen of mogen niet in eene hoofdvergadering ter stemming gebragt worden. Zij maken het wezen, het karakter van het ligchaam uit. Dat ligchaam staat daar als eene stichting en eischt ten minste zooveel piëteit in de leden, dat men zich onderwerpt aan hare vorderingen of haar verlaat. Voortaan is er een Nut van het Algemeen met een heidensch Christelijk levensbeginsel ontstaan. Ontstaan door overstemming; ontstaan in overmoed en met verwerping van den grondregel, waardoor ook deze societeit nog het christendom toebehoorde. Wij vragen: mag dat? Wij meenen neen! Wij vragen: wat zal er nog geschieden? Zullen de mannen, die de minderheid nu uitmaken, niet zeggen: ons behoort het Nut van het Algemeen. Wij behouden het. Zullen de andere, die de meerderheid uitmaken, niet verpligt zijn terug te keeren of te wijken? Wij meenen, ja.«

De Tijdspiegel geeft ons de zaak weder uit een ander oogpunt te beschouwen:

»Het is niet te verwonderen, dat sommige lieden niet slechts bang zijn voor brand, voor aanstekende ziekten, voor harden wind en onweder — maar ook bang voor de — *Joden* — en wel omdat ze nog *geene* christenen zijn, en dus buiten het Rijk Gods staan. Dat die vrees zoo sterk is geworden, om de broeders uit Israël buiten maatschappijen en genootschappen te sluiten, laat zich verklaren uit eene zekere zeer gemoedelijke Gereformeerde angstvalligheid; — daarom waagt de Maatschappij de proef, en erkent op eens het algemeen menschelijke en voor ontwikkeling vatbare in den Jood, en deze zal nu van zijne zijde moeten bewijzen, of hij die vatbaarheid bezit en in hoever de kerkelijke banden hem ongeschikt of geschikt maken, om tot het doel der Maatschappij mede te werken. Eene vraag nog: worden des Zondags de Protestantsche, of ook wel de Katholieke — *Christelijke* kerken — hermetisch gesloten voor de Joden, wanneer zij daar binnen willen treden? en jaagt de dienaar der policie hen dadelijk weg zoodra zij den voet over den drempel onzer bedehuizen zetten, om eens te hooren, te onderzoeken? Welnu: wie betwist de Maatschappij haar regt, om den man uit het oude Israël — »»uit te noodigen?«« — hem gelde het woord: »»Kom en zie.«««

Wij lazen ergens het volgende:

»Eens werd aan Alexander den Macedoniër, in een »gevaarlijke krankte, een drank aangeboden door zijn »geneesheer, waarin, volgens deze, de redding lag, »maar waartegen de Koning gewaarschuwd was, als tegen »een gif. De Koning had vertrouwen; hij nam den beker »tot zich. Nu laat het zich denken, zeer natuurlijk, »dat hij, die den beker voor vergiftigd houdt, het »mogelijke en onmogelijke doet, om hem van 's Konings »hand of mond te verwijderen. Maar dat iemand *met* »*deze vrees*, door eene nieuwe menging of aanlenging, »den drank van geneeskracht gaat berooven, zoo het »werkelijk medicijn is, *zonder dat hij evenwel het gif* »*neutraliseert*, INDIEN *het inderdaad vergif is*, dit is, »wat zich, evenmin op zedelijk als op physisch grond»gebied, voor eene wezenlijke dienst aan den Koning »(of aan de maatschappij) mag doen gelden.

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Ook heden kunnen wij zeer weinig nieuws mede
Men wacht steeds met gespannen aandacht naar tijding
de Zwarte Zee. Het belangrijkste, dat men kan mede
bestaat in eene correspondentie van den Fransche
teur uit Konstantinopel, waarin bijzonderheden
de plannen der verbondene mogendheden worden
Men ontveinst zich al de bezwaren van deze groote
ditie niet; men heeft de uitvoering echter moeten ver
om zich later niet tegenover de aanzienlijke verster
te bevinden, die het Russische Gouvernement
de Krim zendt. Het officiële Fransche blad zegt
dat de verbondene troepen landen zullen om een
leveren aan het Russische leger, indien het hun zou
tegenhouden, of dat zij anders regtstreeks op Se
zullen aanrukken. De verbondene mogendheden
volgens den *Moniteur*, het leger in geval van een
laag weder laten inschepen en tijdelijk van deze
afzien, maar om ze in het volgende jaar dadelijk
met grooter kracht en meerdere middelen van
te hervatten.

De *Constitutionnel* schijnt in een artikel over
die de verbondene vloten in de Oostzee hebben
aan te kondigen, dat Sweaborg en Kroonstadt
aanvang van den veldtogt van 1855 zullen word
gevallen.

Men ziet dus, dat zoo de diplomatie er niet in
om gedurende den gedwongenen wapenstilstand
winter onderhandelingen aan te knoopen, die kans
om spoedig aan ons werelddeel den vrede te her
de worsteling in het volgende jaar op nog reusachtige
zal plaats hebben.

In Italie schijnt men aan meer algemeene verwikke
aan een algemeenen oorlog, te denken. Men wil
verbeeldingskracht zoo ver vrij spel laten, dat een
tusschen de Westersche mogendheden, Piemont en
serland zou worden gesloten, om Oostenrijk den
aan te doen, omdat het aan den strijd tegen Rus
deel heeft willen nemen.

Wij willen gaarne toegeven, dat de verdrukte
den gretig het denkbeeld van een strijd tusschen
tersche mogendheden en Oostenrijk aangrijpen, in
dat er voor Italie gunstige gevolgen van te ver
zouden zijn; maar hoogst onwaarschijnlijk en
nemelijk is het voor ieder bedaard beoordeelaar
nemen, dat de Westersche mogendheden zich
strijd met Oostenrijk zouden wikkelen. Ont
heeft die mogendheid, hoezeer eene gewapende
heid bewarende, zich, zooveel mogelijk was,
aan een regtstreekschen oorlog deel te nemen,
Westersche Staten aangesloten, en al hunne eische
steund; en wij meenen gerustelijk te mogen b
dat men aan dergelijke voorspellingen of wensch
min iets behoeft te hechten, als aan dat van h
van den heer von Buol, welk berigt door niets be

Zarif-Pacha, de opperbevelhebber van het leger
is door Ismaël-Pacha vervangen; Kurschid-Pacha
Guijon), generaal-majoor bij dat leger, en inde
werkelijke opperbevelhebber, is eveneens naar K
nopel ontboden. De reden van dit laatste besluit
Porte bestaat in de ongelukkige verdeeldheden, die
de verschillende Europesche officieren in het leger
bestaan, waaraan een einde behoort te komen.

Saïd-Pacha, de Onder-Koning van Egypte, blijft
5den in de hoofdstad. Hij heeft aan de Porte nie
dersteuning in geld en in manschappen aangeboden

Gisteren moet Keizer Napoleon uit het noorden
te Parijs zijn teruggekeerd. Hij vertrekt onmiddellijk
Biarritz, waar de Keizerin zich nog bevindt.

De laatste berigten uit Spanje loopen tot 7 deze
decreet, in de *Gazeta* opgenomen, verklaart, dat
van het groot aantal hoofd-officieren in de kaders,
slechts eene benoeming bij drie vacatures zullen
hebben. Eene notificatie van de Junta van de
schuld beveelt de betaling der coupons van den
hervatten. In de provincien is de orde nog niet
De *Diario Espanol* wil, dat er vooral in de
Badajoz groote ongeregeldheden plaats hebben.

Men kent thans bijzonderheden omtrent de reis
Koningin-Moeder en omtrent haren gezondheidst
Maria Christina heeft zich gedurende die reis veel
der gehouden dan de hertog van Rianzares, wien
slagtigheid zigtbaar was. De geruchten, die haren
heidstoestand als ongunstig voorstellen, zijn dus
onjuist. Men wil, dat zij niet naar Frankrijk
Zwitserland gaat.

De berigten uit Lissabon van 2 dezer zijn
belang. De progressistische partij heeft eene
gehouden, waarin eene commissie van 17 leden
noemd, om de middelen van oppositie tegen het M
Saldanha voor te bereiden.

De *America* heeft berigten uit New-York tot
aangebragt. De *Morning Herald* zegt, dat eene
ling uit Washington is ontvangen, volgens welke
ring der Vereenigde Staten zich gereed maakte
maatregelen te nemen, ten einde de Engelschen uit
Amerika te verdrijven. Dit zou de wijze zijn,
Amerikanen het Clayton Bulwer-tractaat begrijpen
schillende banken in de Staten in het Westen
nieuw hunne betalingen gestaakt.

ENGELSCHE POST.

Londen, 11 Sept. De Koning van Portugal
Hertog van Oporto hebben zich Zatundag te
scheept, aan boord van het fregat *Mindello*
Lissabon terug te keeren.

Het Engelsche gouvernement heeft 7 sh. (*f* 4.20) daags aan elken gevangen Russischen officier en 5 sh. (*f* 3.00) aan elke door hen medegebragte vrouw toegelegd. Elk officier kan een bediende met zich aan land nemen, waarvoor hij borg moet blijven. Zij mogen zich op hun woord tot 5 mijlen van de stad Sheerness verwijderen.

DUITSCHE POST.

Weenen, 9 Sept. Een brief uit Galatz van den 29 Aug. in de *Lloyd*, verzekert, dat de Russen het embargo hebben gelegd op alle schepen in de nog in hun bezit zijnde Donau-havens en ze naar Ismaïl hebben gevoerd, om troepen naar Kilia te vervoeren, waar zij dag en nacht aan de vestingwerken arbeiden. Drie nieuwe forten zijn te Hadschi-Ibrahim, bij Kilia opgerigt; de acht eilanden aan de monding van de Kilia zijn bedekt met batterijen van het grootste kaliber.

De *Vosser Zeitung* heeft medegedeeld, dat de Ottomanische gezant, Arif. Effendi, aan het Weener-kabinet kennis heeft gegeven van het besluit van de Verhevene Porte, om Herzegewina en Bosnie, tot een enkel gouvernement te vereenigen, waarvan de zetel te Serajewo zal gevestigd zijn.

Berlijn, 10 Sept. De Fransche bladen willen, dat Oostenrijk voornemens is aan de bondsvergadering te Francfort de aanvrage tot mobilisatie van een gedeelte van het bondsleger te doen toekomen.

De *Lloyd* is in Pruissen verboden. Dit besluit heeft nog al eenigen indruk gemaakt.

Men spreekt nog altijd van onderhandelingen betrekkelijk een additioneel artikel tot het tractaat van 20 April. Ten eenregte evenwel hecht men daaraan.

— De maarschalk Baraguay d'Hilliers keert over land naar Frankrijk terug. Gisteren is hij alhier aangekomen, vergezeld door den generaal Niel, de kolonels Saint-Lorjal en Rochebouet, den intendant Petit en kapitein Melin.

FRANSCHE POST.

Parijs, 11 Sept. Het ontslag van den heer Buol-Schauenstein schijnt zich niet te bevestigen, maar er is geen twijfel meer over de onzijdigheid der Duitsche mogendheden.

De brief in den *Moniteur* doet al het moeijelijke van de inneming van Sebastopol begrijpen; er wordt zelfs van een mogelijken terugkeer gesproken. In allen gevalle maakt men de ernstigste toebereidselen voor den veldtogt van het volgende jaar. Men spreekt van vuurpijlen, die eene ongeloofelijke kracht zouden hebben en, elk 3000 fr. zullen kosten en men zegt hier, dat er in eene bekende fabriek belegeringsgeschut is besteld, dat bestemd is voor den aanval op Kroonstadt en dat twee en eene halve mijlen zal dragen. Alles zou tegen de maand Maart gereed zijn.

De Keizer keert morgen te Parijs terug. Den 20sten zal aan HH. MM. een groot bal te Bordeaux worden aangeboden.

De leden van den Staatsraad van het kanton Waadland zijn te Parijs aangekomen, om den Keizer te verzoeken eene spoorweglinie aan te leggen, die met hun land in betrekking zal staan.

De berigten uit Azie zijn minder ongunstig, dan tot nog toe voor de Turken het geval is. Generaal Bebutoff, teruggeworpen door den woedenden aanval van Schamyl, heeft Bayazid ontruimd. Die terugtogt moet hem pijnlijk hebben aangedaan; deze positie, die Gizeroum van nabij bedreigde, was een zeer kostbaar onderpand in de handen der Russen. Dit bewijst al het gevaar van den aanval van Schamyl. Het is te betreuren, dat de marsch van den Circassischen held door buitensporigheden is gekenmerkt, waardoor de oorlog een woest karakter verkrijgt. Volgens het *Journal de Constantinople* zou hij een groot aantal Russische familien en volgens eene particuliere correspondentie ook een Fransch gezin vermoord hebben. Dit feit vereischt evenwel bevestiging.

— De generaal von Hartmann, aide-de-camp van Z. M. den Koning van Beijeren, is te Parijs aangekomen, om aan den Keizer namens den Koning, zijne hulde te betuigen en de manoeuvres in het Kamp van Boulogne bij te wonen. De generaal is door eenige officieren vergezeld.

— De academie van beeldhouwkunst heeft den eersten grooten prijs toegekend aan den heer J. B. Carpeaux, van Valenciennes, leerling van de heeren Duret en Rude.

Gedurende eene maand verloopen, waarin er te Parijs geen regen is gevallen. De wateren van de Seine staan slechts 80 centimeters hooger bij de pijlschaal van Pont-Royal, dan bij den laatst bekenden waterstand, die van 1719.

— De *Morning Chronicle* zegt, dat de brieven aan boord van de *Dauntless* geschreven, niet ophouden met lof te spreken over de onverschrokkenheid der Fransche troepen te Bomarsund. Een soldaat had een kogel in zijn shako gekregen. Hij neemt de shako bedaard af, bezigt haar en legt op den Rus aan, die hij in een schietgat nedervelt. Na eenige oogenblikken van aanval tegen het fort, kon er geen enkele Russische kanonnier meer op de stukken blijven, zoo juist vielen de schoten der Franschen.

— Men schrijft uit Konstantinopel van 28 Aug., dat de troepen in Azie verontwaardigd zijn over het gedrag der Turksche bevelhebbers. Deze hebben gemeend gezamenlijk eene soort van protest daartegen naar Konstantinopel te moeten opzenden, waarbij zij de schuld van de ontevredenheid der troepen op de kuiperijen der Europesche soldaten werpen.

— De Georgische militie houdt nog steeds de stad Uzurgeti bezet, die in den slag van 16 Junij op de Turken is veroverd. De drie bataillons infanterie en de artilleristen te Redoute-Kalé tellen vele zieken, die door hevige koortsen zijn aangetast.

Er is sprake geweest, Ali-Ghalib-Pacha den schoonzoon van den Sultan, tot *Zarbkane Muchiri*, directeur van de munt te benoemen. Reschid-Pacha heeft zich echter daartegen verzet, daar hij hem nog te jeugdig voor deze gewigtige betrekking acht.

Hassib-Pacha, de tegenwoordige directeur, heeft echter wegens de ontginning der steenkolenmijnen van Heraclea verschil gehad; hij is door Ziker-Effendi vervangen en benoemd tot *Erfcaf-Naziri*, intendant van de goederen, die aan de moskeën of vrome stichtingen zijn verbonden.

Saïd-Pacha, de onderkoning van Egypte, heeft, behalve de geschenken in geld, die hij medegebragt heeft, nog eene versterking van 10,000 man en 30 stukken geschut aangeboden, die slechts een bevel van Konstantinopel wachten om ingescheept te worden. Dit aanbod is met blijken van de levendigste voldoening door den Sultan aangenomen en heeft diepen indruk op de Ministers van de Porte gemaakt; Saïd-Pacha zal het groote feest van den Bairam te Konstantinopel vieren en den 5den naar Egypte terugkeeren.

Arif-Pacha is tot Gouverneur-generaal van Syrie benoemd, in de plaats van Saliman-Pacha. Hij zal het burgerlijk en militair gezag te gelijk voeren.

Men heeft in der tijd gesproken van eene hoeveelheid oud brons, die de Porte zou willen verkoopen. De koop is met een huis te Konstantinopel gesloten, dat 13 piasters per once betaalt. Het is eene zaak van 280 millioen piasters (ongeveer 20 millioen guldens). Vele dezer stukken zijn zeer oud. Meest allen zijn trophceën van Barbarijsche zeeroovers. Men ziet er verschillende prachtige stukken met de wapens van Lodewijk XIV onder.

— Men schrijft uit Turin van den 7 dezer, dat daar algemeen de meening bestaat, dat de Oostersche quaestie in een volgend jaar tot een algemeenen oorlog aanleiding zal geven. Men voegt er zelfs bij, dat geheime onderhandelingen tusschen Frankrijk, Engeland, Zwitserland en Piemont hebben plaats gehad.

Men houdt zich ook bezig met de onderhandelingen, die door de Sardinische regering, door Frankrijk ondersteund, gevoerd worden ter inlijving van het vorstendom Monaco bij Piemont.

De cholera neemt zeer af te Genua en te Napels, maar verergert te Rome en in Sicilie. De maatregelen, die met den meesten spoed door den generaal Filangieu zijn genomen, hebben belet, dat de wanordelijkheden, die in dat eiland ontstaan waren, van meer belang werden.

Madrid, 6 Sept. De kalmte keert langzamerhand terug. De vrees voor de cholera staat alleen nog eene krachtige hervatting van den handel in den weg. Vier Koninklijke decreten benoemen den generaal San-Miguel en de heeren Sayasti, Dulce en den markies de Perules tot grootkruizen van de orde van Karel III. Deze besluiten zijn met genoegen ontvangen.

De *Gazeta* meldt, dat de betaling van de coupons der nationale schuld den 11den hervat zal worden.

Men zegt, dat eenige bezuinigingen bij het ministerie van Oorlog zullen worden ingevoerd; men zal eene algemeene commissie voor Oorlog benoemen.

Men spreekt van de kandidatuur van de generaals Dulce en del Duero voor Madrid. Zij zouden door alle liberalen ondersteund worden.

De *Europa* en *el Miliciano*, democratische bladen, zullen op nieuw verschijnen, na hunne storting gedaan te hebben.

De toestand der provincien is steeds ongunstig. Eene ernstige maatschappelijke kwaal knaagt aan het welzijn van Catalonie. In Andaluzie en Estramadura rigt de cholera groote verwoestingen aan.

BELGISCHE POST.

Brussel, 12 Sep. De Koning heeft Vrijdag den baron von Koeneritz, opper-hofmaarschalk van Z. M. den Koning van Saxen, op het kasteel van Laeken in een particuliere audientie ontvangen, ten einde den Koning de troonsbeklimming van zijn Souverein te kunnen mededeelen.

— De Koning van Portugal heeft den heer Kets, directeur van de koninklijke maatschappij van zoölogie te Antwerpen tot ridder der orde van Christus benoemd.

— Een blad zegt, dat prins en prinses Hendrik der Nederlanden, Maandag a. t. te Luxemburg zullen aankomen.

— Het *Nederduitsch tael- en letterkundig genootschap* te Brussel, de schrijvers van schoolboeken willende aanmoedigen, heeft een concours van geographie van Belgie uitgeschreven. Een nationaal oogpunt geopend. Zeven werken zijn op het concours ingezonden; de Jury heeft den prijs toegekend aan den heer Ch. C. Ternest, onderwijzer te Auweghem.

— Men schrijft uit Luxemburg aan de *Independance Belge*: Wij vernemen, dat de heer Jurion op nieuw aan de Kamers het ontwerp van gemeentewet zal aanbieden, dat een zoo weinig gunstige ontvangst bij de eerste aanbieding heeft ondervonden.

Het oorspronkelijk ontwerp heeft echter eenige wijzigingen ondergaan, waartoe de hoogst gebiedende bewoordingen van de constitutie den ontwerper hebben gedwongen.

Binnenland.

's Gravenhage, 13 September.

De Opper-Ceremoniemeester maakt bekend, dat het Hof den Rouw nog voor twee dagen zal aannemen wegens het overlijden van Z. H. K. den Prins van Lippe Detmold, ingaande met den 16den September aanstaande.

* De Erf Groot-Hertog van Saxen-Weimar-Eisenach (zoon van de Nederl. prinses Sophia) heeft heden, na een verblijf van ruim twee maanden, het groot stedelijk badhuis te Scheveningen verlaten en gedurende al dien tijd de baden aldaar gebruikt. Z. D. H. is naar Soestdijk vertrokken, waar H. D. moeder zich bevindt.

* Heden ten elf ure, hebben de zittingen van de synodale commissie, onder het voorzitterschap van Ds. Molhuijzen, een aanvang genomen.

* Bij vonnis van de arrond.-regtbank te 's Hage van eergisteren, is D. van der Voet, adsistent-brievenbesteller bij het postkantoor te dier stede, ter zake van diefstal der bij den heer G. Nicola Jr. ontvangen twee bankbiljetten, ieder van *f* 300, veroordeeld tot 5 jaren gevangenisstraf en H. Sluiterman tot 6 jaren en 8 maanden, wegens medepligtigheid aan gemelden diefstal.

* Naar men verneemt behooren de graaf en de gravin Bruce, die aan het hôtel *de Bellevue* alhier zijn aangekomen, tot de afstammelingen van den voormaligen Koning van Schotland. Zij worden door een zeer aanzienlijk gevolg vergezeld. De salons, die door den Koning van Portugal nu laatstelijk werden bewoond, zijn thans door de graaf en gravin betrokken. Zij zijn weder even smaakvol ingerigt.

* In de residentie zijn aangekomen en aan het hôtel *de Bellevue* afgestapt de heer William Lowe, met familie, komende van Londen; en in het hôtel *de l'Europe*, de heer J. P. de Sa, van Brazilie, de heer Charles Piquet, advocaat te Mons, en de heer Louis Vigurs, van Londen.

* Gisteren avond kwam uit het bosch een wel bespannen in galop rijdend paard, dat tot in de lange Houtstraat voortholde, alwaar het staande werd gehouden, zonder eenig onheil te veroorzaken. Later bleek het, dat dit paard toebehoorde aan den heer Gevers (den zoon) van de Heerengracht, wien op den weg een ongeval was overkomen, waarbij de strengen als anderzins aan stukken waren geslagen. Gelukkig is noch dien heer, noch diens koetsier eenige belangrijke verwonding toegebragt.

* De gisteren te Valkenburg gehouden paardenmarkt, werd begunstigd door schoon weder en door een groot aantal bezoekers uit de omstreken bijgewoond. Er waren buitengewoon veel paarden ter markt gebragt, waaronder zich vele goede en schoone bevonden. Er werden over het algemeen hooge prijzen besteed.

Met 1 October e. k. wordt het Mecklenburgsche telegraafkantoor te Güstrow voor de dienst geopend. In Zwitserland zijn telegraafkantoren geopend te Castasegna, Wallenstadt, Sarnen en Rigi; het laatste alleen gedurende de zomermaanden. Blijkens eene mededeeling van het Oostenrijksche telegraaf-bestuur zijn telegraafkantoren geopend te Kronstadt in Zevenbergen en te Tarnopol.

Aan het kantoor Dusseldorp worden voortaan berigten in de Engelsche taal aangenomen.

De Minister van Finantiën, heeft, gelet op de bezwaren, door onderscheidene rozijn-azijnmakers ingebragt tegen het bepaalde bij de resolutien van den 18den Augustus 1853, n°. 86, 28sten Februarij 1854, no. 75, en 21sten Maart 1854, no. 43,

bij resolutie van den 26sten Augustus jl., no. 38, goedgevonden en verstaan, met intrekking der resolutie van den 18den Augustus 1853, no. 86, van het 1ste lid der resolutie van den 28sten Februarij 1854, no. 75, en van de resolutie van den 21sten Maart 1854, no. 43, te bepalen als volgt:

a. te beginnen met de eerstvolgende vernieuwing der werkzaamheden, kan aan de rozijn-azijnmakers, hebbende genot van vrijdom van den accijns op het binnenlandsch gedistilleerd, onverschillig of zij al dan niet tevens snelazijnmakers zijn, die vrijdom worden toegestaan in verhouding van hoogstens zeven kannen binnenlandsch gedistilleerd à 100 pCt., of van mindere sterkte naar evenredigheid, per vat ruimte der tweelingskuipen voor elke vernieuwing der werkzaamheden.

b. De genoemde fabrikanten kunnen het benoodigde binnenlandsch gedistilleerd in zoodanige hoeveelheden, inslaan als zij verkiezen, mits nimmer te boven gaande het bedrag der aan hen uitgereikte concessie, zullende elke inslag niet beneden de 5 vaten mogen zijn, tenzij het restant der concessie.

c. Het binnenlandsch gedistilleerd, ten behoeve der rozijn-azijnmakerijen ingeslagen, moet dadelijk bij den inslag en in tegenwoordigheid der beambten, worden vermengd in verhouding van twintig kannen moer-azijn per vat gedistilleerd van 100 per cent.

Wanneer eene rozijn-azijnmakerij met eene snel-azijnmakerij gepaard gaat, wordt het gedistilleerd voor ieder dier fabrieken afzonderlijk gehouden.

d. Dadelijk na de vermenging zal het gedistilleerd in tegenwoordigheid der ambtenaren op de tweelingskuipen moeten worden gestort, of anders de fusten met het onvermengd gedistilleerd door de ambtenaren, ten koste der fabrikanten, verzegeld, tot dat hetzelve in hunne tegenwoordigheid op de tweelingskuipen wordt gestort; zullende de storting bij iedere vernieuwing der werkzaamheden steeds in eens moeten geschieden, in verhouding van hoogstens zeven kannen gedistilleerd ad 100 per cent per vat ruimte der tweelingskuipen.

De ambtenaren houden aanteekening van de afzoo gestorte hoeveelheid gedistilleerd.

Het is wenschelijk voorgekomen, dat de reglementen voor stoomboot-diensten, waartoe de vergunningen van het Min. van Binnenl. Zaken uitgaan, wat de hoofdbepalingen betreft, zooveel mogelijk overeenstemmen. Hiertoe is een model gedrukt, bevattende de hoofdbepalingen der reglementen in den laatsten tijd goedgekeurd en waarvan de doelmatigheid door de ondervinding is bevestigd. Indien bijzondere omstandigheden eenige weglating, wijziging of aanvulling noodig maken, kan daarin worden voorzien bij eene door het Ministerie goed te keuren doorhaling of toevoeging, waartoe het slot van het model of de witte kanten gelegenheid aanbieden. In verband hiermede is aan de artikelen geen volgnommer gegeven; deze cijfers kunnen bij de goedkeuring van het reglement worden ingevuld. Van dat model, dezer dagen aan de Gedep. Staten der onderscheidene provincien medegedeeld, zijn exemplaren tegen 20 cents het stuk te bekomen bij de boekhandelaars van Weelden en Mingelen te 's Gravenhage. Voortaan behooren de op zegel geschreven verzoeken om vergunning voor eenigerhande stoombootdienst, welke bij dit Ministerie worden ingediend, behalve de andere bijzonderheden, wier mededeeling noodig schijnt, eene opgaaf te bevatten van de werkelijke of vermoedelijke lengte, breedte en diepgang der stoombooten, welke, van de vereischte beweegtoestellen voorzien, in dienst gesteld zullen worden, en wel:

a. van den diepgang ledig, doch met steenkolen;
b. den gemiddelden diepgang geladen.

Bij die verzoekschriften moeten tevens worden overgelegd zooveel mogelijk volgens het model gelijkluidend ingevulde exemplaar van het reglement, alsmede van de daartoe betrekkelijke te halver blad geschreven tarieven, als er provincien zijn waarvoor de stoombootdienst zal loopen.

Die bijlagen van de verzoekschriften behoeven, als voorloopig slechts ontwerpen zijnde, van wege de inzenders niet van zegel te worden voorzien.

Bij dezelfde boekhandelaars is voor 5 cents mede verkrijgbaar een model, bevattende de hoofdpunten volgens welke in den laatsten tijd door het Ministerie in den regel vergunningen voor stoombootdiensten tot vervoer van reizigers, goederen en vee zijn verleend. *(Staats-Ct.)*

De Minister van Finantien heeft, bij resolutie van September jl. no. 117 bepaald:

1o. Met intrekking, in zoo verre, van het 2de lid der resolutie van den 27sten December 1841, no. 61 te bepalen, dat te rekenen van den eerstvolgenden accijnsvrijen inslag van gedistilleerd, de vergunningen, aan sommige snel-azijnmakers verleend, om, tegen eenen aanslag van 15 vaten azijn per vat ingeslagen binnenlandsch gedistilleerd van 100 per cent, ook andere grondstoffen te gebruiken dan gedistilleerd en water, worden gehouden voor vervallen.

2o. Gedachte snel-azijnmakers zullen dienvolgens, te rekenen van gedacht tijdstip, worden aangeslagen in verhouding ~~van tien~~ vaten azijn per vat ingeslagen binnenlandsch gedistilleerd van 100 per cent, zonder eenigerlei korting.

3o. In verband met het bepaalde sub 1, wordt aan alle snel-azijnmakers, onverschillig of zij tevens al dan niet rozijn-azijnmakers zijn, uitdrukkelijk verboden het bezigen op hunne snelkuipen van andere grondstoffen hoegenaamd, dan, onder toezigt van ambtenaren, vermengd gedistilleerd en water.

De Belgische *Indépendance*, welke het eerst gesproken heeft van de zaak der erfenis van zekeren Dubois, geeft nu te kennen dat zij al te lastig gevallen wordt door al wat Dubois heet, en wenschte gaarne van al de aanvragen om inlichtingen verschoond te worden. Van veel belang is de verklaring, die zij thans doet, dat het testament, dat, gelijk gemeld was, gevonden was, *nog niet gevonden is.* Een voornaam regtsgeleerde te Brussel heeft zich deze zaak aangetrokken. Eene familie te Namen zoude bij een notaris te dier stede een acte gepasseerd hebben met eene fransche maatschappij, ten doel hebbende, om de bewuste erfenis magtig te worden.

Twee dames uit Bergen moeten eene volledige geslachtslijst bezitten, welke haar regt geeft op een aanzienlijk gedeelte der erfenis. Eindelijk zoude eene vreemde regering op verzoek van een der duizende Dubois, het besluit genomen hebben, om langs diplomatieken weg deze monster-erfenis van onze regering te verkrijgen enz. enz.

Ook in 's Hage zijn thans van die *merkwaardige* billetten gevonden, waarvan de inhoud even duister is als de strekking. Een er van luidt: (wij geven het letterlijk).

's Waerelds loop.

De redelijkheid is uit de waereld gereisd, en de oprechtheid slaapt. — De vroomheid leeft verstooken, en de gerechtigheid kan den weg niet vinden. — De helper is niet 't huijs, en de liefde ligt krank. — De goedaardigheid zit gevangen en het geloof is merkelijk veranderd. — De deugd loopt beedelen en de waarheid is reeds lang begraven. — Het crediet is verminderd, en het geweeten hangt aan den wand.

Het geduld overwint alles. *A. C.*

Gisteren is een bovenlandsch Rijnschip, liggende in de Leuvehaven te Rotterdam, en geladen met zwavel in brand geraakt. De oorzaak is onbekend. Het schip heeft men naar de overzijde der Maas gebragt en het voor een gedeelte aldaar laten zinken.

De *Nieuwe Rott. Courant* berigt, dat te Schiedam eene volkomene rust heerscht.

Om deze bestaande rust meer te verzekeren is gisteren op de rivier voor Schiedam eene kanonneerboot aangekomen.

Het was nog niet zeker, of dit vaartuig door de korvet *Cycloop* zou gevolgd worden.

Men heeft ook ijverig het onderzoek voortgezet of en door wie geld onder het volk is rondgedeeld, omdat er vermoeden bestaat dat zulks geschiedt zoude wezen. Dat men gepoogd heeft brand te stichten, bevestigt zich.

Den 3 October e. k. zal de behandeling der zaak van J. H. Kemper, voor het Prov. Geregtshof in Noord-Holland plaats hebben.

De kamer van koophandel en fabrieken van Kampen heeft zich tot de hooge regering gewend, met verzoek, om die stad in de telegraaflinie, welke door de provincie Overijssel zal worden aangelegd, te verbinden.

Behalve de Nederlandsche handelsagenten te Adelaïda in Zuid Australia, en te Melbourne in de kolonie Victoria, zal zich nog een Nederlandsch handelhuis te Sidney vestigen. Van wege het menigvuldig bezoek dier havens, door nederl. schepen voor Britsche rekening daarheen bevracht, is het aanwezen van Nederlandsche huizen als zeer gewenscht te beschouwen.

Men schrijft ons uit de baronie van Breda, dat aldaar de oogst overvloedig is en nooit zoo beleefd. In de klei hebben de landlieden in verre na geen berging genoeg in hunne schuren, om het graan op te leggen. Alle schuren zijn voor de zeldzame vruchtbaarheid van den oogst te klein. 't Is bijna door gansch Noord-Brabant hetzelfde. Van alle kanten verneemt men, dat de landman van zoo algemeen een voorspoedigen oogst geene geheugenis heeft. Ook de boekweit, waarvan men minder verwachting had, valt op vele plaatsen bijzonder gunstig uit. En zelfs de aardappel, alhoewel hij iets geleden heeft, staat veel beter dan in vorige jaren. *(Tijd.)*

Te Venlo hebben al de officieren van het garnizoen aldaar hunne demissie genomen als lid der societeit *Amicitia.* De handelwijze van de directie dier societeit, ten aanzien van den heer von H., 2e luitenant der dragonders, schijnt de aanleiding te zijn. Men zegt, dat de zaak ter oore is gebragt van de Hooge regering. *(Utr. C.)*

Hellevoetsluis, 11 Sept. Bij ministeriële resolutie van den 5 dezer is de heer G. de Lang benoemd tot visiteur der quarantaine alhier, ingaande 1 Oct. e. k., ter vervanging van den heer J. A. van Es, die op verzoek eervol ontslagen is uit deze betrekking.

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 13 September 1854.

	Pct.			Pct.	
Nederland.			**Rusland.**		
Ned. W. Schuld.	$2\frac{1}{2}$	$60\frac{3}{8}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{3}{8}$	*Hope* 1798/1816	5	$100\frac{3}{8}$ $\frac{1}{2}$
Dito Certificat.	3	$72\frac{3}{16}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{4}$	Dito 1828/1829	5	$100\frac{1}{2}$
Dito dito .	4	$90\frac{5}{8}$ $\frac{11}{16}$ $\frac{5}{8}$	Cert. 1831/1838	5	85
O. I. Leening.	4		Dito Dito	$4\frac{1}{2}$	$86\frac{3}{4}$
Amort. Syndic.	$3\frac{1}{2}$		Dito *Hope* . . .	4	$77\frac{5}{8}$
Hand.-Maats. .	$4\frac{1}{2}$	$123\frac{1}{2}$	Dito *Stieglitz.* .	4	$76\frac{3}{4}$
Belgie.			Dito dito 5e Ser.	4	
Certificaten. . .	$2\frac{1}{2}$		Inschr. Assig. .	6	
D° *Rothschild.*	$2\frac{1}{2}$	$49\frac{1}{8}$	Certific. dito. .	6	
Frankrijk.					
Obligatien. . .	3		**Polen.**		
Spanje.					
Nieuwe	1	$18\frac{9}{16}$ $\frac{3}{4}$	Obligatien . . .	4	
Dito Buitenl. .	3		**Oostenrijk.**		
D° Binnenl. ⁶/m.	3	$33\frac{1}{8}$ $\frac{1}{16}$			
Bew. Sp. Com.		$5\frac{5}{16}$ $\frac{3}{8}$	Metalliek . . .	5	$69\frac{1}{4}$ $\frac{3}{8}$
Amort. Schuld.		$3\frac{7}{8}$	Dito bet. Amst.	5	$78\frac{3}{8}$ $\frac{5}{8}$
Portugal.			Dito lett. B . .	5	$78\frac{3}{8}$ $\frac{5}{8}$
Londen nieuwe.	5	$36\frac{15}{16}$ 37	Dito 1847 . . .	$2\frac{1}{2}$	$35\frac{3}{8}$ $\frac{3}{16}$
Dito uitgest. .	4		Dito 1851/1852	$2\frac{1}{2}$	$35\frac{1}{8}$ $\frac{3}{16}$

Mexic., te Lond. 3 pct. $23\frac{7}{8}$, $\frac{15}{16}$; dito Onb. $23\frac{7}{8}$, $\frac{15}{16}$; Peru $4\frac{1}{2}$ pct. $69\frac{3}{4}$, $\frac{7}{8}$.

Bij tragen handel was de markt algemeen ongunstig gestemd, zonder dat handel en variatie van een der genoteerde fondsen afzonderlijke vermelding verdienen.

FRANKFORT, Dingsdag 12 Sept. Metalliek 5 pct. $73\frac{1}{4}$; Spanje binn. 3 pct. $33\frac{3}{8}$; dito 1 pct. $18\frac{5}{8}$.

LONDEN, Dingsdag 12 September (2 ure). Consols o… $95\frac{3}{4}$, $\frac{7}{8}$; Mexico N. 3 pct. $24\frac{7}{8}$, $25\frac{1}{8}$; Peru N. $4\frac{1}{2}$ pct. … Ecuador $3\frac{5}{8}$, $\frac{7}{8}$; Gren. Uitg. $6\frac{1}{8}$, $\frac{3}{8}$; Spanje binnenl. 3… $37\frac{3}{4}$, $38\frac{1}{4}$; dito 1 pct. $18\frac{5}{8}$, $\frac{7}{8}$; dito Certific. $5\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$; … Passiven $3\frac{7}{8}$, $4\frac{1}{8}$; Russen $4\frac{1}{2}$ pct. 89; dito 5 pct. … Holl. $2\frac{1}{2}$ pct. 62; dito 4 pct. $94\frac{1}{2}$; Sardinie 5 pct. … Turksche leening $5\frac{1}{2}$, $\frac{5}{8}$.

PARIJS, Dingsdag 12 September. Fr. $4\frac{1}{2}$ pct. 97.75; 3 pct. 74.45; Sp. 3 pct. $33\frac{1}{8}$; dito 1 pct. $18\frac{3}{8}$.

WEENEN, Dingsdag 12 September. N. Metall. 85… lett. B. $92\frac{1}{2}$; N. Leen. $96\frac{1}{2}$; Bankactien 1256; Zilver… Wissel Londen 11.23; dito op Parijs 137.

Wissel vast; fondsen zeer vast.

MADRID, Zaturdag 9 September. Sp. 3 pct. $34\frac{13}{16}$; … N. 1 pct. $18\frac{5}{8}$.

224ste Nederlandsche Staats-Loterij.
3e LIJST. 3e KLASSE.
Uitgekomen hooge prijzen:
N°. 7446 *f* 1250; N°. 17477, 15350, 3321 & … ieder *f* 1000.

Advertentien.

PENSIONNAT
des Dames de Marie, à Colo…
STATION DE MALINES, BELGIQUE.

Instruction littéraire et ouvrages de mains. La Fra… y est enseigné par des Dames Françaises. Pension… francs. Pour plus amples renseignements, s'adresse… Dame Superieure ou au Bureau de cette feuille. (…

MAGASIN DE PIANOS FRANÇAIS
VENTE ET LOCATION.

Le soussigné a l'honneur d'annoncer au public qu… Magasin est pourvu d'un riche et exquis assortime… PIANOS et PIANINOS à cordes verticales, demi et … oblique avec des mecaniques supérieures, barrages en… agraffes en cuivre, perfectionnement pour l'accord, … de sillets harmoniques, pédale celeste, nouveau sy… d'étouffoirs, contre tirage pour résister à la tensio… cordes, chevilles perfectionnées faites d'une seule pièce, n'… point sujette aus influences atmosphérique, invention a… ciable surtout dans les pays chauds.

A l'appui de l'identité d'origine de ces instruments, … sortent tous directement des Manufactures de Paris … délivre des certificats de la signature *d'Erard*, *de Sou…* *Blanchet et fils*, *Pleyel*, Fournisseurs des cours roy… grande médaille d'or; *Jelmini*, *Wolfel*, *Blondel*, … nisseurs des Académies royales de musique, médailles… *Bernhardt ainé fils* à mécanique Rohden, perfectionn… et médaille d'argent. *Herman Vygen*, *A. Bord*, *Pau…* *Scholtus*, *Herce et Mainé*, *Daniel*, etc. etc., tous bre… à Paris et à l'étranger.

Le magasin est assorti de Pianos Soufleto et Blanch… *différents formats et à Transpositeur*, ainsi qu'il… tracés au dessin dans le Magasin.

Pour satisfaire à toutes les demandes on trouvera… au Magasin des PIANOS et PIANINOS solides des … les plus élégantes des facteurs de moindre importanc… prix les plus modérés.

TABOURETS DE PIANO en bois de pallissandre, … fer de la manufacture *Viau* de Paris.

VÉRITABLES SOCLES A CRISTAL…

Messieurs et Dames, Professeurs de musique, etc., … invités à venir examiner les différentes fabrications … tionnées.

Nieuwe Uitleg, 110, à La Haye. **VAN OLLEFEN DA SI…**
CORRESPONDANT DES PREMIÈRES MAISONS DE PA…
(580)

Bij **Joh. NOMAN EN ZOON**, te Zalt-Bommel, is van de pers gekomen en alom te bekomen:

I. BORNEO'S WESTER-AFDEELING,
GEOGRAPHISCH, STATISTISCH, HISTORISCH,
voorafgegaan door eene algemeene Schets des ganschen eilands, door den Hoogleeraar P. J. VETH,
1ste deel, met platen, roijaal formaat *f* 6.80.
Het tweede deel, waarmede dit werk compleet zal zijn, is ter perse en volgt spoedig.

II. DE MENSCH IN OMGANG MET GOD EN ZICH ZELVE…
Woorden en wenken ter bevordering van Godsdienstzin en Christelijk leven, door A. G. BRUIN…
in vergulden linnen band. Gr. 8o. *f* 2.80.

III. Met oorkonden gestaafd Vertoog van de pogingen door **NEDERLAND** en **RUSLAND** gedaan… openstelling van **JAPAN** voor de Scheepvaart en Zeehandel voor alle Natiën, door Jonkh. Ph. F. VON… BOLD, roijaal formaat à *f* 0.60.

IV. CLAESSEN.
Allereerste gronden der Rekenkunst. *f* 0.20.
(551)

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.